

Järfälla kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Järfälla kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den **15 december 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Se till att eleverna på grundskolan har tillgång personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att organisera skolverksamheten så att placering av elever i särskilda undervisningsgrupper följer skollagens bestämmelser.

Åtgärder

Huvudmannen ska säkerställa att placering i särskild undervisningsgrupp följer skollagens bestämmelser. I detta ingår att:

- elever som är placerade i särskilda undervisningsgrupper även ska ha en ordinarie klasstillhörighet och
- att förskoleklass elever inte ska placeras i särskilda undervisningsgrupper.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på grundskolan ges tillgång till studie- och yrkesvägledning, så att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Skolinspektionen bedömer vidare

att Järfälla kommun, genom att placera elever i så kallade samundervisningsgrupper, inte följer de bestämmelser som gäller för särskilt stöd och särskild undervisningsgrupp.

Föreläggande

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på grundskolan ges tillgång till studie- och yrkesvägledning, så att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Tillsynen visar att tillgången till studie- och yrkesvägledning varierar mellan skolor och årskurser samt att det inte finns någon plan för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Det innebär att inte alla elever aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra självständiga och väl underbyggda val om framtida studier och arbete.

Av skollagen framgår att elever i alla skolformer, utom förskolan och förskoleklassen, ska ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Rektorn har enligt läroplanen ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Av Skolverkets allmänna råd för arbete med studie- och yrkesvägledning sidorna 29-30 (SKOLFS 2013:180) framgår att det är viktigt att studie- och yrkesvägledningen planeras så att den utgör en helhet för eleven. Enligt grundskolans läroplan ska studie- och yrkesvägledaren vara till stöd för den övriga personalens insatser kring studie- och yrkesvägledningen. Läraren och vägledaren behöver samverka i planeringen kring dessa insatser. På så vis kan studie- och yrkesvägledningen löpa som en röd tråd genom elevens hela skolgång och ge vägledaren möjlighet att koppla samman de kunskaper och erfarenheter eleven har utvecklat med den personliga studie- och yrkesvägledningen för den enskilda eleven.

Av intervjuer med förvaltningsledningen framgår att den studie- och yrkesorienterande verksamheten ser olika ut på skolorna, att det är ett utvecklingsområde i den reguljära undervisningen samt att det inte pågår något tydligt arbete i de lägre åldrarna. Vidare framgår att kommunen sedan augusti 2016 har en centralt anställd samordnande studie- och yrkesvägledare (SYV) som ska samordna studie- och yrkesvägledning för grund- och gymnasieskolan samt på sikt även samordna för grundsär- och gymnasiesärskolan. Samordnande SYV ska ta fram en plan för den studie- och yrkesvägledande verksamheten i kommunen tillsammans med alla vägledare, skolledningar och berörda förvaltningar. Planen ska vara klar till läsåret 2018/19.

Även vid intervju med samordnande SYV och vid Skolinspektionens tillsyn av fyra grundskolor framkommer att den studie- och yrkesorienterande verksamheten är ett utvecklingsområde i kommunen. Samordnande SYV uppger vid intervju att hon inte har sett till någon plan för studie- och yrkesvägledningen på de skolor hon har besökt

och att verksamhetens innehåll och kvalitet i detta avseende varierar. Till exempel sker studie- och yrkesvägledning som en del av undervisningen i varierande grad på skolorna. Hon uppger att det finns behov av att utöka studie- och yrkesvägledningen i alla ämnen på alla skolor som en naturlig del i undervisningen med koppling till läroplanen. Vidare uppger hon att vägledningsinsatser fokuseras på årskurserna 8 och 9. Vid Skolinspektionens tillsyn av grundskolorna Kvarnskolan, Tallbohovskolan, Fjällenskolan och Aspnässkolan (se beslut med Dnr 43-2016: 4394, 4392, 9129 och 4393) konstaterades brister i den studie- och yrkesorienterande verksamheten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Järfälla kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Järfälla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Ytterligare brist

Skolinspektionen bedömer att Järfälla kommun genom att placera elever i så kallade samundervisningsgrupper inte följer de bestämmelser som gäller för särskilt stöd och särskild undervisningsgrupp. Tillsynen visar att kommunen har samundervisningsgrupper vid två av sina grundskolor där elever med mycket långsam inläring kan placeras och ha sin skolgång från förskoleklass upp till och med årskurs 9. Tillsynen visar även att för dessa elever har beslut om särskild undervisningsgrupp fattats utan att eleverna har någon annan ordinarie klasstillhörighet än samundervisningsgruppen. Genom detta förfarande följer inte kommunen skollagens bestämmelser om särskild undervisningsgrupp, då sådan förutsätter att eleven även har en ordinarie klasstillhörighet. Att placera elever i förskoleklass i särskild undervisningsgrupp strider i sig mot skollagens bestämmelser då skolformen förskoleklass inte tillhör de skolformer där särskilt stöd kan ges i särskild undervisningsgrupp.

Av skollagen framgår att särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Vidare framgår av skollagen att om det finns särskilda skäl så får ett beslut om särskilt stöd för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Av Järfälla kommuns inskickade dokumentation framgår bland annat följande. Grunden för placering av elever (i förskoleklass och grundskola) i samundervisningsgrupper vid Olovslundskolan och Björkebyskolan är mycket långsam inläring. Innan processen med placering i sådan grupp startar följs skolans rutiner för elevhälsoarbete med utredning, åtgärdsprogram som utvärderas samt nya åtgärder. När åtgärder är prövade, utvärderade och befunda icke tillräckliga lyfts frågan om samundervisningsgrupp. Det är vårdnadshavare i samråd med rektor som ansöker om placering via kommunens pedagogkonsult. Det är mottagande rektor som efter bytet är ansvarig rektor för eleven, som då tillhör den skolan, och det är den rektorn som skriver beslut om särskild undervisningsgrupp. Därefter placeras eleven vid en av samundervisningsgrupperna. Eleverna som går i samundervisningsgrupperna har

ingen placering i en ordinarie klass som de kan återgå till för det fall de inte längre skulle vara i behov av särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp. Vid Olovslundskolan finns under läsåret 2016/17 tre åldersblandade samundervisningsklasser för 17 elever i förskoleklass och årskurserna 1 - 6. Därtill finns sex grundsärskoleelever som läser enligt grundsärskolans kursplan i klasserna. Vid Björkebyskolan finns under samma läsår tre åldersblandade samundervisningsklasser för 29 elever i årskurserna 6 - 9. I två av dessa klasser går därutöver sex grundsärskoleelever som läser enligt grundsärskolans kursplan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Järfälla kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Järfälla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Järfälla kommun uppfyller författningarnas krav inom utveckling av utbildningen vid skolenheterna.

På Skolinspektionens vägnar

Malin Norell
Beslutsfattare

Ann-Katrin Karlsson
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Järfälla kommun

Fakta om Järfälla kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Järfälla kommun under vintern 2016/17. Detta beslut avser huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom skolformen förskoleklass och grundskola.

Järfälla kommun har 22 kommunala grundskolor. På huvudmannanivå ansvarar barn- och ungdomsnämnden för familjedaghem, öppen förskola, fritidshem, förskola, grundskola och grundsärskola. Barn- och ungdomsförvaltningen är förvaltningskontor till barn- och ungdomsnämnden. Barn- och ungdomsförvaltningen leds av en barn- och ungdomsdirektör. Järfälla kommun är uppdelad i fyra kommundelar och inom varje kommundel finns det mellan fyra och sju grundskoleenheter. På de enheter som omfattar förskola och grundskola är rektorn även förskolechef.

Järfälla kommun har 8 220 elever i grundskola och 974 elever i förskoleklass.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat i årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven för läsåret 2015/16 varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven i matematik mellan 76,2 och 93,8 procent. Motsvarande andel elever i riket var 80,3 och 94,9 procent. Andelen elever som nådde kravnivån på delproven i svenska varierade mellan 88,8 och 99,9 procent. Motsvarande andel elever i riket var 91,3 och 98,9 procent. Andelen elever som nådde kravnivån på delproven i svenska som andraspråk varierade mellan 80,5 och 98,2 procent. Motsvarande andel elever i riket var 72,2 och 93,6 procent.

Kunskapsresultat i årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 var andelen elever som uppnått minst betyget E i alla ämnen 74,9 procent att jämföra med 81,5 procent i riket. Av Skolverkets statistik framgår att skillnaden mellan de olika skolorna i kommunen varierade mellan 50 procent och nästintill 100 procent.

Kunskapsresultat i årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik var andelen elever i årskurs 9 läsåret 2015/16 som minst nått betyget E i alla ämnen 73,8 procent jämfört med 74,2 procent i riket. Läsåret 2015/16 var det genomsnittliga meritvärdet i kommunen 215,9 (17 ämnen) vilket var lägre än genomsnittet i riket som var 224,1 (17 ämnen).

Flickorna hade läsåret 2015/16 högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Andelen elever som uppnådde behörighet till något av gymnasieskolans yrkesprogram var 79,3 procent jämfört med rikets genomsnitt som var 83,1 procent.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen genomförde våren 2016 en enkät bland eleverna i årskurs 5 (svarsfrekvensen var 93 procent) och i årskurs 9 (svarsfrekvensen var 83 procent). Enkäten visar att 92 procent av eleverna i årskurs 5 i Järfälla kommun svarat "stämmer

ganska bra" eller "stämmer helt och hållet" på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan". När det gäller årskurs 9 har 84 procent svarat "stämmer ganska bra" eller "stämmer helt och hållet" på samma påstående.

Av eleverna i årskurs 5 i Järfälla kommun har 72 procent svarat "stämmer ganska bra" eller "stämmer helt och hållet" på påståendet "Jag har studiero på lektioner". När det gäller årskurs 9 har 59 procent svarat "stämmer ganska bra" eller "stämmer helt och hållet" på samma påstående.